

ELEŞTİREL DÜŞÜNCE

SATRANÇ: BÜYÜK EŞİTLEYİCİ!

Mavikale'nin bu sayısında, satranç tutkunu bir öğretmenin çabasıyla, yaşadıkları olumsuz şartlara rağmen bir başarı hikâyesi yazmayı başaran bir grup lise öğrencisinin mücadelesini anlatan bir filmi tanıtacağım: Eleştirel Düşünce

FİLMİN KÜNYESİ

Türkçe adı	Eleştirel Düşünce
Orijinal adı	Critical Thinking
İngilizce adı	Critical Thinking
Yönetmen	John Leguizamo
Yapım yılı	2020
Yapımcı ülke	ABD
Orijinal dil	İngilizce, İspanyolca
Süresi	117 dakika
Eserin yazarı	Dito Montiel
Oyuncular	John Leguizamo, Jorge Lendeborg Jr., Angel Bismark Curiel, Will Hochman, Corwin Tuggles, Jeffry Batista, Ramses Jimenez, Rachel Bay Jones, Michael K. Williams
IMDB Puanı	6.2

Prof. Dr. Ergin Çiftçi

Sporcu

erginciftci@gmail.com

Perde 1998 Miami'sinde, siyah tenli bir gencin evinde açılır. Uyanır uyanmaz, rüyasında ne gördüğünü anlatır: Sicilya Savunması... **e4, c5, f3...** Sedrick Roundtree adlı bu gencin birlikte yaşadığı babasının da satranca ilgi duyduğu anlaşılır. Sedrick harçlık istiyorsa onu hak etmeli, bunun için babasını satrançta yenmelidir. Sedrick oyuna hazır olduğunu belli etse de babası çok da istekli değil gibidir: "İlk hamlemi biliyorsun!" Siyah taşları almış olan Sedrick önce babasının alışılmış hamlesini oynar: **1. e4**, sonra aynı piyonun tam karşısına kendi piyonunu sürer. Hamle sırasının kendisine geçtiğini gören baba yattığı kanepeden doğrulur ve ikinci hamlesini yapar. Kısa süre sonra bir açılış tuzağına düştüğünü anlayan Sedrick yenilgiyi çaresizce kabullenir: Bu gün de harçlıksız geçecektir (Diyagram 1).

Eleştirel Düşünce filminin afişi.

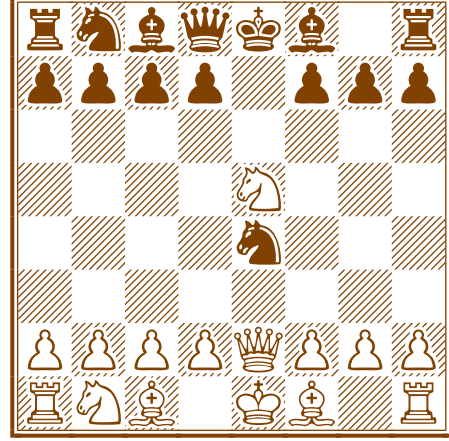
Kamera, Ito adlı bir başka gence odaklanınca, olayların geçtiği bölgenin, görkemli gökdelenlerin gölgesindeki bir getto olduğunu düşünmemizi sağlar. Latin Amerika'nın farklı renklerinden yoksul insanlar adeta sığınmıştır buraya. Ito, Sedrick ile karşılaşınca ikisinin okuldan iyi arkadaş olduklarını anlarız. Nihayet Miami Jackson Lisesi'ne gireriz, Latinlerin egemen olduğu ama her renkten yoksul öğrencinin bulunduğu bir okul...

Sedrick ve Ito, seçmeli derste bir araya gelir: Eleştirel Düşünce. Dersin öğretmeni Mario Martinez, öğrencilerinin hitabıyla "Bay T", işini severek yaptığı daha ilk bakışta anlaşılabilir, kendisinin de Latin kökenli olduğu her halinden belli olan bir adamdır. Dersin adı bir tarafa, ilk bakışta göze çarpan, duvarda asılı satranç panosu, kocaman bir Paul Morphy fotoğrafı, masalardaki satranç takımları ve üstünde Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı yazan devasa bir afiş ile aslında bir satranç sınıfında olduğumuz anlaşılır.

Bay T, derse başlangıç yaparken 64 kareden ve 32 taştan bahsedince ilk derste olduğumuzu düşü-

FİLMDEN DİYAGRAMLAR

Diyagram 1

wKe1,Qe2,Nb1,e5,Bc1,f1,Ra1,h1,Pa2,b2,c2,d2,f2,g2,h2/
bKe8,Qd8,Nb8,e4,Bc8,f8,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d7,f7,g7,h7

Baba Roundtree - Sedrick Roundtree

Siyah hamletedir.

1... ♖d6? 2. ♘c6+- 1-0

Sedrick, Petroff savunmasında 1.e4 e5 2. ♘f3 ♖f6 3. ♘xe5 ♘xe4 4. ♔e2 hamleleriyle oluşan konumda tuzağa düşüyor.

nürüz. Öğretmen kendi satranç felsefesini bize cömertçe sunar: "Satranç büyük eşitleyicidir!" Bu sözleriyle, her birinin kendine özgü olumsuz koşulları olduğu anlaşılabilir, hayata geriden başlamış bu çocukları, diğerleriyle eşit şartlarda başlama şansı sunulan, bir fırsat yakaladıklarına inandırmak istemektedir. Ardından dersin konusunu tahtaya yazar: İskandinav Savunması! Bay T, açılışın hamlelerini panoda gösterirken bir taraftan da, sözlerini öğrencilerin dikkatini çekecek biçimde vurgulayarak ve süsleyerek, anlatmayı sürdürür. Okul müdürü tarafından, başka bir derste sorun çıkarttığı için satranç sınıfına getirilen bir öğrenciyi istemeyerek kabul etmek zorunda kalır. Kendi dersliğinin nezarethane olarak kullanılmasından hiç hoşlanmamıştır. Buradan satranç dersinin okulun favorilerinden olmadığı da anlaşılabilir olur. Bay T her yeni gelen öğrenciyi yaptırdığı seçimi yineler: "Burada ya hiçbir şey yapmazsın ya da satranç oynarsın!" Yeni gelen de öncekiler gibi hiçbir şeyi seçse de Bay T bir gün bir öğrencinin sonunda satranç seçeceği yönün-

Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı turnuva salonuna giriyor: Ito, Sedrick, Rodelay, Gil ve Bay T

deki inancını sürdürdüğünü ilan eder.

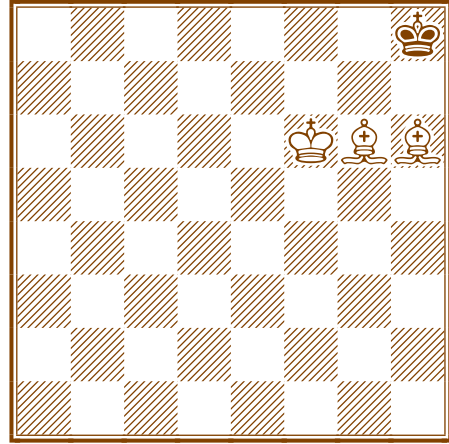
Ito, yere düşürdüğü vezirini, hemen önüne oturan, yeni gelen sorunlu öğrenciden isteyip de bir karşılık alamayınca öfkelenir. Sınıfta tansiyon birden yükselince Bay T derhal müdahale ederek ortalığı sakinleştirir. Ders bitiş ziliyle de gelecek hafta hazırlık yapılarak gelinecek konuyu ilan eder: Zugzwang!

Aynı gün, Ito ile kavgaya tutuşan sorunlu öğrenci sokakta sudan bir sebeple vurulup hayatını kaybedince, çocukların aslında hayatın ne kadar değersiz olduğu bir atmosferde yaşadıkları gerçeği bir kez daha su yüzüne çıkar. Bay T yine de umutludur. Sınıftan bir turnuva için dört kişilik bir satranç takımı çıkarmak istemektedir. Sedrick, Ito ve Rodelay... Peki, dördüncü kim olacaktır? Sedrick, yine sudan bir sebeple kavga ettiği Gil Luna'yı hatırlar. Gerçekten de Gil'den özür dileyince okul takımı kurulmuş olur.

Okul takımı bölgesel turnuvayı kazanmakta zorlanmaz. Oyuncuların satranç oynarken neşelerini ve iyimserliklerini kaybetmedikleri göze çarpar (Diyagram 2).

Turnuva zaferinden sonra Bay T çok önemseydiği bir ders yapar; Paul Morphy'nin bir maçını analiz eder. Opera Oyunu adı verilen bu maçı yeniden canlandırırken kendisi de havaya girmiştir. O zamanlarda kullanılan tarzda bir peruk takar, öğrencilerine Morphy'yi tanıtır, onun sözlerinden

Diyagram 2

wKf6, Bg6, h6/bKh8

Ito Paniagua - Adı Bilinmeyen Rakip

Beyaz hamle dedir.

1. ♖c2 Ito, hamlesini yapmadan önce 4 hamlede mat ilan ediyor. 1... ♔g8 2. ♖g6 ♖h8 3. ♗g7+ ♔g8 4. ♗b3# devamyolu ile mat gerçekleşmekle birlikte filmde son hamlenin ♗g7# olması 1. ♖c2 ♔g8 2. ♖g6 ♖h8 3. ♗d1 veya aynı çaprazda benzeri bir bekleme hamlesi 3... ♔g8 4. ♗b3+ ♖h8 5. ♗g7# devamyolunun izlenerek matın dört hamlede gerçekleşmediğini gösteriyor.

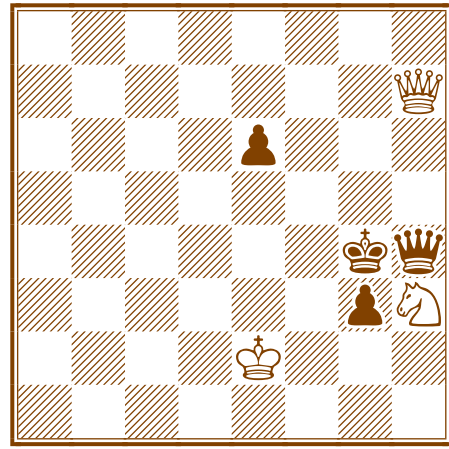

Satrançtan para kazanmaya çalışan Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı ummadıkları bir kayaya çarpıyor!

alıntılar yapar, farklı milletlerden oyuncuların aksarıyla konuşarak öğrencilerini eğlendirir. Fedaların havada uçtuğu satranç maçı sınıfı gerçekten kendine hayran bırakmıştır. Söz dönüp dolaşip sınıfı oluşturan öğrencilerin üstlerinde hissettikleri ırk ayrımcılığına gelir. Bay T, kendileri gibi bir Latin olan Capablanca'nın gelmiş geçmiş en büyük satranç oyuncusu oluşundan, satrancın Hindistan'da keşfedilip İranlılar tarafından geliştirildiği ama bir İspanyol olan Maura tarafından modernize edildiğinden söz eder. Bütün bunların, kendileri gibi renkli insanların her zaman her yerde olduğunu gösterdiğini ama şu anda egemen olan beyaz kültürün, kendi renkli tarihlerini ve insanlığa yaptığı katkıları görmezden geldiği çıkarımını yapar.

Bay T'nin takımını bölge yarışmalarına götürme hayali finansal nedenlerle tehlikeye girer. Okul yönetimi öğrencilerin bu turnuvaya katılması için gerekli masrafları ödemeyi kabul etmez. Okul müdiresi, para vermek yerine, yapabileceğinin yalnızca bu olacağını söyleyerek, elindeki bir miktar çikolatayı satranç takımına verir. Bay T, öğrencilerinden bunları satarak masrafları karşılayabilecekleri parayı toplamalarını ister, grup başlangıçta gönülsüzdür, ancak çikolatalarla uyuşturucu içeren kurabiye yapıp satmaya kalkıştıkları anlaşılınca Bay T yeniden devreye girer. Masrafları kendisinin karşılamasından başka çare kalmamıştır.

Diyagram 3

wKe2,Qh7,Nh3/bKg4,Qh4,Pe6,g3

Adı Bilinmeyen Rakip - Ito Paniagua

Beyaz hamlede dir.

1. ♔g6+! ♕xh3 2. ♕f3!! 1-0 Zugzwanga düşen Ito, dört taşından hangisiyle hamle yaparsa yapsın kaybediyor. 2...g2 3. ♖xg2#; 2...♕h2 3. ♖c2+ g2 4. ♖xg2#; 2...e5 3. ♖f5+ ♕h2 4. ♖c2+ g2 5. ♖xg2#; 2...♖c4 3. ♖h6+ ♖h4 4. ♖xe6+ ♕h2 5. ♖a2+ ♕h3 6. ♖g2#

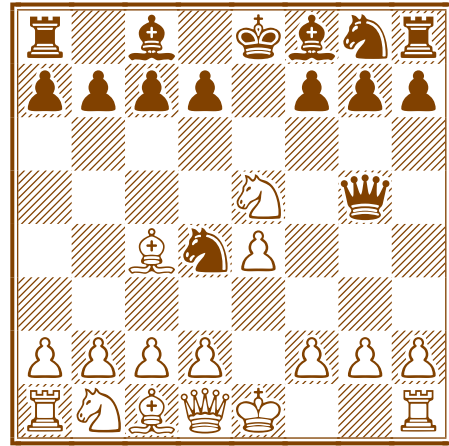

Bay T, gizemli Kübalı ve onun defteriyle tanışıyor

Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı, salona geldiğinde turnuva neredeyse başlamak üzeredir. Kuşkusuz, kendilerinden daha seçkin okullardan gelen takımlarla aralarındaki fark daha ilk bakışta göze çarpmaktadır. Son turda üç masada kazanmışlar, oyunu süren Ito'dan yalnızca bir beraberlik beklemektedirler. Ito, maçı dramatik biçimde kaybetse de şampiyon olmayı başarmışlardır (Diyagram 3). Takım kutlama yaparken Sedrick ve Bay T birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulurlar. Sedrick annesini çok küçükken kaybetmiş fakat bu kaybı babası bir türlü kabullenememiş, kendini alkole vermiştir. Bay T de oğlunu bir serseri kurşuna kurban vermiş, hayatta sanki mesleğinden ve öğrencilerinden başka bir tutkusu kalmamıştır.

Sedrick eve dönüp turnuvayı kazandıklarını söylese de babası onu ve çalıştığı satranç kitabını küçümser. Sedrick babasını bu kez satrançta yenince aldığı eğitimle ne kadar ilerleme kaydettiğini de göstermiş olur (Diyagram 4). Turnuvanın zafar sarhoşluğundan ilk kurtulan Ito olur. Turnuvaya gittiği için garajdaki işinden kovulmuş ve işsiz kalmıştır. Kupa kazanmışlar da ne olmuştur? Yaşadıkları bu zor çevrede hayatta kalmalarına ne katkı sağlamıştır? Arkadaşları Ito'yu teselli etmeye çalışsa da onun bu boş laflara karnı toktur. Bundan sonra bu boş işlerle zaman kaybetmek istememektedir.

Diyagram 4

wKe1,Qd1,Nb1,e5,Bc1,c4,Ra1,h1,Pa2,b2,c2,d2,e4,f2,g2,h2/
bKe8,Qg5,Nd4,g8,Bc8,f8,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d7,f7,g7,h7

Baba Roundtree - Sedrick Roundtree

Beyaz hamlede dir.

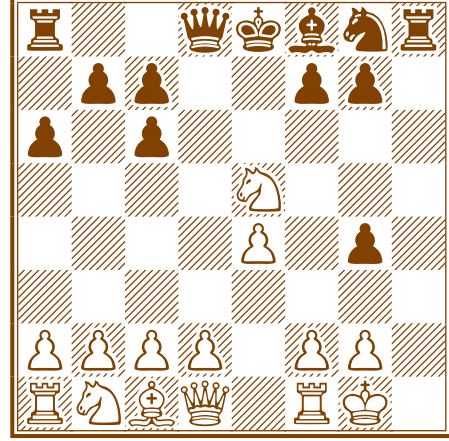
1. ♖xf7? Geçmişte babasının açılış tuzaklarına düşen Sedrick, bu kez 1.e4 e5 2. ♘f3 ♘c6 3. ♗c4 ♘d4 4. ♘xe5 ♔g5 hamleleri ile oluşan konumda babasını bir açılış tuzacağına düşürüyor: 5. ♘xf7? ♔xg2 6. ♖f1 ♔xe4+ 0-1

Takımın gerisi; Sedrick, Gil ve Rodelay satrançtan para kazanacak kadar ustalaştıklarına inanmışlardır. Parayla satranç oynanan, özellikle Kübalıların takıldığı bir parka giderler. Karşılıklarına çıkan, Küba'dan yeni gelen Marcel'i imha etme görevini Rodelay üstlenir. Ancak hiç beklemedikleri bir şey olur; Kübalı çetin ceviz çıkar (Diyagram 5). Rodelay, yenilmesine rağmen parayı vermeyi kabullenmek istemese de Marcel'in hakkını teslim eden Sedrick bu esrarengiz oyuncunun kuvvet derecesini sorar. Aldıkları yanıt dudak uçuklatacak cinstendir: "2300!"

Genç yetenek Marcel'in aynı okula kaydolması ve satranç sınıfına gelişi takımdaki bütün dengeleri değiştirir. Bay T, bütün oyunlarını bir deftere kaydeden bu gencin yeteneğini görmek ister. Marcel beklenenin çok ötesinde olduğunu gösterir; Bay T, Sedrick, Rodelay ve Gil'den oluşan dört masaya karşı körlüme oynayıp kazanan Marcel, ne denli büyük bir yetenek olduğunu kanıtlar. Çok etkilenen Bay T, onu satranç tutkusuyula tanınan Marcel Duchamp'a benzetir.

Eyalet şampiyonası masraflarını araba yıkama kampanyası ile toplamayı başaran takım sonunda basın ve elbette okul yönetiminin desteğini almaya başlamıştır. Bir süredir takımdan uzak kalan Ito da yuvaya dönmüştür. Florida Eyalet Şampiyonasını kazanan takım, ulusal turnuva için bir havayolu şirketinden bedava uçak bileti de kazanmış olur.

Diyagram 5

wKg1,Qd1,Nb1,e5,Bc1,Ra1,f1,Pa2,b2,c2,d2,e4,f2,g2/bKe8,Qd8,Ng8,Bf8,Ra8,h8,Pa6,b7,c6,c7,f7,g4,g7

Rodelay Medina - Marcel Martinez

Siyah hamlede.

1... ♔h4!-+ 0-1 Rakibini küçümseyen Rodelay, 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♙b5 a6 4.♙xc6 dxc6 5.0-0 ♙g4 6.h3 h5 7.hxg4 hxg4 8.♘xe5 hamlelerinden oluşan bir minyatürle oyunu kaybediyor.

Marcel, dört masaya karşı körlüme oynuyor.

Harutyun Akopyan (solda) ile Marcel Martinez final maçında.

Ulusal şampiyonaya Ito katılmaz, geride kalmak ve eninde sonunda yapmak zorunda olduğu, kendini suç çemberine çeken çeteyle yüzleşmek zorundadır. Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı, Los Angeles'a uçakla gider. Turnuvanın yapılacağı salon gerçekten göz kamaştırıcıdır. Maçlar çok çetin geçer ama elbette bütün maçlarını kazanan Marcel başarısıyla göz doldurur. Final tura geldiğinde takım yarım puan geridedir. Final maçı, son üç yılın şampiyonu Harutyun Akopyan ile Marcel arasında oynanacak, Marcel'in kazanması halinde Miami Jackson kupayı kucaklayacaktır. Marcel beyaz taşlarla oyuna başlar, İspanyol Savunması ile karşılar Akopyan. Tahtada kimin avantajlı olduğunu bilmediğimiz bir sırada Akopyan tuvalete gitmek ister ve Marcel'i de oraya davet eder. Akopyan, her ikisinin de Sovyet satranç ekolünden geldiğini belirterek maçın beraberlikle bitmesini önerir ancak Marcel beraberliğin kendilerine yaramadığını bilmektedir. Akopyan ve ardından Marcel masaya döndüğünde, Akopyan hamlesini yapmış olmasına rağmen saatini durdurmadığını fark eder. Saate basar ancak çok az zamanı kalmıştır, zaman konusunda hakeme itirazda bulunur, ancak saati uygun biçimde durdurulmasının kendi hatası olduğu söylenerek itiraz reddedilir. Süresi çalışmaya baş-

layan Marcel'in ise hamle yapmadığı dikkati çeker. Acaba beraberlik mi teklif edecektir? Marcel süresi tam Akopyan'ınki kadar kalınca hamlesini yapar ve saate basar! Akopyan'a kendisinininkiyle eşit süre tanıyarak, hakkı teslim edilmeyecek bir galibiyeti istemediğini peşinen ilan etmiştir. Zaman sıkışmasında her iki taraf da hamlelerini art arda yaparken kimin üstün durumda olduğunu anlamak da mümkün değildir. Akopyan bir an durur ve ümitsizlik içinde şahını devirir. Marcel Martinez ve Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı şampiyon olmuştur!

Yönetmen bize kupayı göğüsleyen takımın fotoğrafını gösterince filmin gerçek olaylara dayandığına ikna oluruz: O çocuklar, şimdi hayatlarının satrançla değiştiği o günleri yad eden, orta yaşlı erişkinler olmuştur. Perde iner.

Eleştirel Düşünce, Küba kökenli Amerikalı öğretmen Mario Martinez ve Miami Jackson Lisesi'nde ulusal şampiyonluk kazanan satranç takımının gerçek hikâyesini anlatıyor.

Pek çok büyük yapımda aktör olarak karşımıza çıkan John Leguizamo'nun ikinci kez yönetmen koltuğuna oturduğu Eleştirel Düşünce'yi aynı zamanda aktör olarak da sürüklediğini rahatlık-

la söyleyebiliriz. Kolombiya asıllı yönetmenin, kendi parlak kariyerine rağmen, bütün hayatı boyunca tanık olduğu ve büyük olasılıkla bizzat da yüzleştiği ırk ayrımı ve onun getirdiği sosyoekonomik geride bırakılmışlık duygusunu yıkmak için Miami Jackson Lisesi'nin efsanevi başarısını seçmesi şaşırtıcı değil. Yönetmen, bütün kahramanları hayatta olan satranç öğretmeni ve oyuncularını da izleyiciyle tanıştırmak hem izleyiciye hem de gerçek kahramanlara güzel bir jest yapıyor.

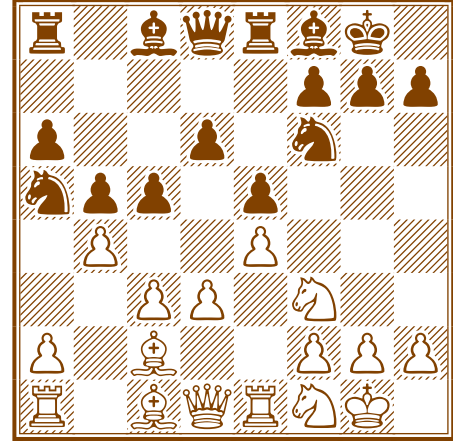
John Leguizamo, Mario Martinez'i canlandırırken, satranç antrenörlerine ilham verebilecek kadar muhteşem bir performans sergiliyor. Özellikle, Paris'te bir opera salonunda, Bellini'nin Norma operası sahnelenirken, Amerikalı satranç ustası Paul Morphy ile iki güçlü aristokrat amatör satranç oyuncusu arasında oynanan ve bu nedenle Opera Oyunu adıyla tarihe geçen ölümsüz oyunu öğrencileriyle analiz ederken John Leguizamo devleşiyor.

Film, görevine tutkuyla bağlı öğretmen, sürdürülmek istenen faaliyeti küçümseyen okul yönetimi, sorunlu ebeveynler, kötü ruhlu uyuşturucu tüccarları, sokaklara hâkim suç atmosferi, seçkinler tarafından alt tabakalardan gelenlerin küçümsenmesi gibi klişeleri hiç çekinmeden kullansa da bunların gerçekliğinin izleyici tarafından peşinen kabullenilmiş oluşu ve filmin akıcılığı izleyicide hiçbir rahatsızlık yaratmıyor.

Satranç sahnelerinde, Marcel dışında neredeyse bütün takım oyuncularının şakacı tavırları, zaman zaman abartılı sevinç gösterileri günümüz satranç turnuva kurallarına ve satranç adabına aykırı olsa da izleyicinin filmin havasına daha kolay girmesini sağlıyor.

Miami Jackson Lisesi'nin şampiyonluğu ve Harutyun Akopyan ile Marcel Martinez arasında yaşanan final maçı ülkede öylesine yankı yaratmış ki konuyla ilgili belgelere ulaşmak mümkün. Söz konusu turnuvanın en güçlü oyuncusunun Florin Felecan (2584) olduğu, ikincisi sırada yer alan yerel favori Harutyun Akopyan'ın (2374) önceden tanınmayan, Küba'dan yeni gelmiş bir usta olan Marcel Martinez (2320) tarafından zaman sıkışmasından faydalanarak saf dışı edildiği bildirilmiş. Kuşkusuz, oyun sürerken hakemin olmadığı bir ortamda beraberlik teklifi yapılması gibi bir durumun yaşanıp yaşanmadığını,

Diyagram 6

wKg1,Qd1,Nf1,f3,Bc1,c2,Ra1,e1,Pa2,b4,c3,d3,e4,f2,g2,h2/
bKg8,Qd8,Na5,f6,Bc8,f8,Ra8,e8,Pa6,b5,c5,d6,e5,f7,g7,h7

Marcel Martinez - Harutyun Akopyan

Siyah hamlede dir.

1.♘b7?? Harutyun Akopyan 1.e4 e5 2.♗f3 ♘c6 3.♘b5 a6 4.♘a4 b5 5.♘b3 ♗f6 6.d3 ♘e7 7.c3 d6 8.0-0 0-0 9.♗bd2 ♗a5 10.♘c2 c5 11.♖e1 ♖e8 12.♗f1 ♘f8 13.b4 hamleleri ile oluşan konumda atı tehdit altında olmasına rağmen filini oynuyor. Marcel Martinez'in bu cömert fedayı reddetmesiyle oyun 14.♘g5 g6 15.♗d2 ♘g7 16.♗g3 ♗c7 17.♘h6 ♘xh6 18.♗xh6 ♗c6 hamleleriyle sürdükten sonra tehdit sona eriyor.

Marcel'in rakibine zamanı eşitleme fırsatı verip vermediğini bilmek mümkün değilse de yönetmenin bunları filmini zenginleştirmek için kurguladığını düşünmek akla yatkın geliyor.

Filmde yer alan karakterlerden Harutyun Akopyan ve Marcel Martinez'in halen FM unvanlı satranç oyuncuları olduğunu saptıyorum. Gerçek Gil Luna'nın da hala satranç ile ilgilendiğini, miamichesspro.com adında bir satranç sitesini sürdürdüğünü ve filmin satranç danışmanlığını üstlendiğini de keşfediyorum.

Kahramanlarının satrançla bu kadar haşır neşir olmasına karşın film satranç konusunda hatalar içeriyor. Ito Paniagua'nın dört hamlede mat ilan etmesine karşın, hamle sırası göz önüne alındığında beş hamlede mat ile biten bir devam yolunu seçmiş olması gerekiyor (Diyagram 2).

Gerçek Bay T, Mario Martinez, film kahramanlarıyla.

Marcel Martinez ile Harutyun Akopyan arasında oynanan final maçında, iki oyuncunun gücünden beklenmeyecek biçimde, siyah at gereksiz biçimde tehdit altında bırakılıyor, Beyazlar ise boşta duran bu taşı almıyor (Diyagram 6). Bunun dışında filmde çok basit açılış tuzaklarına, vezirle ve iki kaleyle mat edilmesine yer veriliyor. Kuşkusuz bunların satranca hâkim olmayan izleyiciye yönelik olarak kurgulandığını düşünmek gerekse de o düzeydeki oyuncular için pek de uygun gözüküyor.

Bay T, Latinlerin satranca yaptıkları büyük katkılara örnek vererek öğrencilerini cesaretlendirmek isterken satrancın bir İspanyol olan Maura tarafından modernize edildiğini söylerken Gabriel Vicente Maura tarafından 1968'de icat edilen, en ortadaki dikeyde yerleşmiş şahın yanına eklenmiş olan ve hem bir fil hem de bir at gibi hamle yapabilen fazladan bir taşın eklendiği, 9×9 ölçüsünde bir tahtada oynanan bir satranç çeşidine atıfta bulunuyor. Bu katkı da kuşkusuz aynı konuşmada söz edilen diğerleriyle karşılaştırılabilir düzeyde değildir.

Film, onu yazıya dökebilme gayretiyle, bilmem kaçınıcı kez bitiyor. Kahramanları o kadar renkli

ki başlangıçta son paragrafta yer almak için yaptıkları yarışı kimin kazanacağını ben bile bilmiyorum. Sonunda Bay T lakaplı Mario Martinez boy farkıyla öne çıkıp diğerleriyle arayı giderek açıyor. Onu satranca bu kadar çok bağlayanın ne olduğunu merak ediyorum en çok. Başarının hemen ardından gelen, yorgunluğun, durağanlığın çıkıp geldiği, iyice duygusallaştığı o anda söyledikleri çekiyor dikkatimi... Beş yıl iki ay öncesine kadar bir oğlu olduğunu, serseri bir kurşun alıp götürene kadar, onu belki de dünyanın bütün renkli insanların kurtarıcısı olarak gördüğünü anlıyorum. Bay T kuşkusuz bu davada en çok satranca güvenmişti. Oğlunun küçük elleri kavrayabilecek kadar büyüdüğünde, ilk kez siyah bir piyon koymuştu avucuna. Ona İspanyolca ninniler söylemiş, son yataya ulaşana kadar, nasıl üstüne titreyeceğini anlatmıştı heyecanla. Heyhat, o cılız piyon orta hattı bile geçememişti bu kurtlar sofrasında. Bay T çok gözyaşı dökmüş, ama hepsi şelale gibi içine akmış, dudaklarını ısırılmış, yumruğunu sıkılmış, sonunda kendisi yürümüşü hiçbir şey olmamış gibi, son yatayda duran beyaz şaha! Yaralıymış, kanıyormuş, dönüp arkasına bakmış, rengârenk bir piyon tsunamisi, peşinde şaha kalkmış!

Kaynaklar

<https://www.imdb.com/title/tt7870102/> (Erişim tarihi: 10.10.2020)

<https://miamichesspro.com/> (Erişim tarihi: 10.10.2020)